

N:o 121.

Af herr **A. Hedin** m. fl., *angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om åtgärder i syfte, att de nordiska staterna måtte förklara sig för principiellt och permanent neutrala, eller om meddelande till främmande makter, att de Förenade rikenas politik fortfarande förblifver rigtad på fredens bevarande, samt denna förklarings offentliggörande.*

För tre år sedan förenade sig tjugufyra ledamöter af Andra Kammaren om en motion (n:o 108), deri på utförligt angifna skäl föreslogs,

1) att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade snarast inleda förhandlingar angående aftal mellan Sverige, Norge och Danmark om en samfäld deklaration till öfriga makter, hvarigenom de tre skandinaviska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala.

Då undertecknade nu åter upptaga denna fråga, hänvisa vi till den utveckling af skälen för önskvärdheten och vigten af den ifrågasatta åtgärden, som den 1899 väckta motionen innehåller. Derjemte skola vi genom anförande af några bland de många utlåtelse om vårt lands politiska ställning, hvartill våra försvarsangelägenheters offentliga behandling, särskildt förlidet års Riksdags beslut i härordningsfrågan, gifvit anledning i

ett främmande lands politiska och militära press, gifva nya exempel på den fortfarande giltigheten af den påminnelse, hvarmed den föregående motionen inleddes, nemligen att »åtskilliga omständigheter under de senare årtiondena föranledt, att inom de tvenne stora stater, som äro våra grannar, den allmänna opinionen i den ena betraktar Sverige med misstro såsom sannolik fiende, i den andra åter anser sig hafva rätt att påräkna Sverige som bundsförvandt i ett blifvande krig mellan båda». Det bör äfven nämnas, att, allt sedan 1901 års Riksdags beslut i härordningsfrågan var i hufvudsak fattadt, till en af undertecknade ingått en stor mängd af uppmaningar att »förnya neutralitetsmotionen», enär den genom motionen ifrågasatta åtgärd är, såsom ett antal namngifne personer säga, ett »nödvändigt supplement till arbetet på det genom 1892 års beklagliga beslut försenade ordnandet af vårt så länge vårdslösa försvar», och enär, såsom några andra upprepa ur motionen, »för de makter, som komma att föra krig i vår närhet, det väl ordnade försvaret skall utgöra en säkerhet, att de skandinaviska staterna ej i följd af defensiv svaghet skola låta sig nödgas att blifva bundsförvandt åt eller understödja den ena parten, och den såsom grundsats förklarade neutraliteten blifva en borgen, att de ej heller skola gripa till vapen för annat ändamål än upprätthållande af neutraliteten eller afvärjande af ett angrepp — en princip, som, för Sveriges vidkommande, numera är indirekt uttalad i regeringsformens 74 § och i Danmark af representation och regering förkunnats såsom dess politikens ledande tanke».

Det torde ock få nämnas, att motionen blifvit med oförbehållsamt gillande omtalad af flere betydande män i grannländerna, i Holland, Schweiz och Frankrike, bland hvilka här nämnas författaren af ett i folkrättslitteraturen i sitt slag ensamstående verk (*Geschichte der schweizerischen Neutralität*. Frauenfeld 1895), professorn vid Zürichs universitet Paul Schweizer, som betecknar motionen som »epokgörande», och Frédéric Passy, hvilkens i hög grad lofordande omdöme på sin tid omtalats i svenska tidningar.

Förliden sommar angaf den tyska veckoskriften *Die Hilfe*, hur Sverige skall successivt uppgå i »Stortyskland» — »Alldeutschland», säger en förening, hvilken satt sig till mål att förbereda absorberandet af alla de provinser eller länder, dem Tyskland kan vilja taga i besittning. Att

Tyskland till dem har gammal historisk rätt, eller den högre kulturens moraliska rätt, och att holländare, skandinaver m. fl., som visa sig gensträfviga mot den heder och den lycka man bjuder dem, göra så af brottsligt trots eller lika brottslig okunnighet eller dumhet, samt att Tyskland ej kan taga hänsyn till ett så lumpet motstånd, det utsäges med en tydlighet, hvilken såsom sådan lemnar intet öfrigt att önska. — Artikelförfattaren i *Die Hilfe* vill emellertid förutgå oss en viss öfvergångstid, han säger sig vilja till en början åtnöjas med ett »rent militärt förbund», hvarunder Sverige skulle tills vidare få behålla sin fullständiga »oafhængighet» — »samt sjelfstyrelse». Han märker ej sin tvetalan, då han till »fullständig oafhængighet» tillägger sjelfstyrelse! För öfrigt är denna *home rule* under tysk öfverhöghet blott ett öfvergångsstadium, hvarunder vi skola ställa våra af författaren med mycket intresse beräknade stridskrafter till Tysklands förfogande. Dermed skola vi förvärfva oss anspråk på att när »småstaternas tid är ute» få »tillfalla» Tyskland, »slukas» af detta land, ej af Ryssland.

I sak och syfte skiljer sig denna afhandling ej från den artikel, hvori en preussisk-sinnad Münchentidning i början af 1901 erbjöd oss en mycket vidsträckt »sjelfstyrelse» — ett nådebröd åt det f. d. fria folk, som visserligen ännu finge kalla Sveriges jord för *sin*, ehuru den blifvit förvandlad till ett »undantag», hvars rätta och egentliga herre kunde väntas kanske snart säga till, att han tänkte lägga det samman med den stora hufvudgården. — Att denna artikel *behandlades* af *Novoje Vremja* med skenbar likgiltighet hindrar ej, att den *betraktades* helt annorlunda, att den liksom alla dylika utlåtelse i den *tyska* pressen af den *ryska* lägges på minne som ojäfvigt vittne, ej blott att tyskarne hålla Sverige för militärisk vasall, utan ock att vi svenskar eller, på våra vägnar, Sveriges regering accepterat denna ställning. Regeln, att den som tiger samtycker, anser man sig så mycket hellre kunna här tillämpa, som aldrig — ens de mest perfida utläggningar af våra försvarsåtgärder bemötas på det rätta hållet, d. v. s. i den press, der de förekommit.

Några veckor före den sist åberopade artikelns offentliggörande meddelade en svensk tidning en tysk officers tankar om Skandinavians militärpolitiska ställning. Som alltid, återfann man här den vedertagna taktiken att söka inpregla som en naturnödvändighet, att vår halfö — antingen vi svenskar och norrmän det vilja eller ej — skall välja en plats bland de stridande, antingen å Rysslands eller — i den tyske officerens ögon: *naturligtvis* — å Tysklands sida. Han låtsade finna det »märkvärdigt»,

att man i Skandinavien tänkte sig, att rivaliteten mellan våra två stora grannar kunde hindras att bryta ut i krig på lif och död genom kompromiss på vår bekostnad mellan två rivaler, hvilka säkerligen ej med lätt hjerta kasta sig mot hvarandra. Det är dock alls icke att förvånas öfver för den, som känner den internationella historien, och helt visst låtsade den tyske officeren en okunnighet, som tillät honom att låtsas förvåning. — Då det alternativ, han och andra politiska och militära författare i Tyskland framställt såsom oundvikligt, af svenska folket alls icke erkännes såsom innebärande något som helst tvång — enär vi svenskar naturligtvis önska att stå i ett godt och vänligt förhållande till våra stamfränder i söder och likaså vilja uppehålla en god och upprigtig grannsämja med vår granne i öster — och då dessa sedan ett drygt fjerdedels sekel upprepade påståenden grundlagt en allmän mening och ett *anspråk* å ena hållet, samt å det andra en fast rotad *misstro*, utan att likväl häraf föranledts en sådan *offentlig* förklaring, hvarigenom den i grundlagen (74 §) uttalade freds- och neutralitetsgrundsatsen kunnat blifva allmänt känd, så hafva undertecknade ansett för en pligt att åter erinra om, att ordnandet af vårt försvar å *motsatta* håll falskeligen uttydes på *samma* sätt, nemligen som en beredelse till krigspolitik, medan det intet annat är än beredelse till sjelfförsvar och upprätthållande af vår neutralitet, det är fullgörande af den neutrala statens pligt mot sig sjelf och mot andra, mot de krigförande, för hvilkas konflikt den vill, under iakttagande af absolut opartiskhet, förblifva främmande.

Vi föreslå,

1) att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade vidtaga åtgärder för aftal mellan de Förenade rikena och Danmark om samtidig och likalydande deklaration till öfriga makter, hvarigenom de tre skandinaviska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala.

Då det angelägna syfte vi afse skulle för närvarande kunna i väsentlig mån vinnas genom eu af Kongl. Maj:t i annan form afgifven förklaring till makterna, föreslå vi alternativt,

2 a) att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t behagade, under återopande af Riksdagens

uttalade önskan, för alla de makter, med hvilka de Förenade rikena underhålla diplomatiska eller blott konsulära förbindelser, tillkännagifva, att vår politik fortfarande förblifver rigtad på fredens bevarande och upprätthållande af en sedan snart nittio år oafbruten neutralitet, och att de åtgärder till försvarskrafternas ordnande, som länge fördröjts af svårigheten att ersätta den gamla ekonomiska organisationsgrunden, icke hafva något annat ändamål, samt omedelbart offentliggöra detta tillkännagifvandes ordalydelse.

Då de Förenade rikenas utrikespolitik i förevarande hänseende är och måste vara gemensam, följer deraf, att meddelandet ju måste erhålla en lydelse, som innefattar ett uttryck af båda folkens enahanda önskningsar och båda staternas samfälda hufvudgrundsats för deras internationella politik och deraf bestämda, endast på fredens och neutralitetens bevarande rigtade försvarssystem — hvilket det emellertid ej tillkommer Riksdagen att i formuleringen af sjelfva sin anhållan till Kongl. Maj:t påpeka.

2 b) Då ett starkare intryck på den internationella opinionen är att förvänta af en åtgärd, som i samma syfte och form vidtoges äfven af Danmark, såsom år 1834 och vid Krimkrigetets början skedde *efter aftal med Sveriges regering,**) så föreslå vi, att Riksdagen äfven i fråga om denna mera begränsade

*) Se motionen n:o 108 år 1899. Se också n:o 13 af *Dansk fredsforenings smaaskrifter*, innehållande en historisk framställning af *Det skandinaviske neutralitetssystem* (Köbenhavn 1901), ett sammandrag af ett större, ännu ej utgifvet arbete. Författaren är den högt förtjente fredsvännen Fr. Bajer, som sedan årtionden i tal och skrift, inom och utom landet, med lika mycken skicklighet som nitälskan arbetat för neutralitet, skiljedom — fred. Särskildt har han inlagt stor förtjenst genom att påvisa de skandinaviska staternas ställning och uppgift i *folkens fredliga kamp för freden*.

I nämnda skrift, likasom i motionen, kan inhemtas, att hvad vi nu föreslå är en fortsättning af Carl Johans och Oscar I:s politik; en hvar kan bedöma, att, i följd af den under förra århundradet så utomordentligt förändrade maktställningen i vår verldsdel, det, som 1834 och 1854 var angeläget, nu blifvit det i ännu högre grad, likasom en hvar vet, att sedan dess sista skymten af förhoppning om hjälp, utlofvad i traktater, har försvunnit.

åtgärd anhåller, att Kongl. Maj:t ville söka att åstadkomma samtidig och likalydande förklaring från Danmarks sida.

Stockholm den 27 januari 1902.

<i>A. Hedin.</i>	<i>Gullbr. Elowson.</i>	<i>Edvard Wavrinsky.</i>
<i>David Bergström.</i>	<i>E. Norman.</i>	<i>Joh. Nydal.</i>
<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	<i>E. G. Åkerlind.</i>	<i>Chr. Olsson.</i>
<i>A. F. Broström.</i>	<i>Gustaf Olofsson.</i>	<i>C. J. Hammarström.</i>
<i>Joh. Er. Nordin.</i>	<i>Carl Jansson</i> i Edsbäcken.	<i>Elof Biesert.</i>
<i>O. Anderson.</i>	<i>G. Lindgren,</i> Islingby.	<i>Jakob Pettersson.</i>
<i>Oskar Berg.</i>	<i>M. F. Nyström.</i>	<i>Karl Starbäck.</i>
<i>J. Byström.</i>	<i>Johan Ericson.</i>	<i>Gust. Österberg.</i>
<i>J. G. Spangenberg.</i>	<i>Emil Smith.</i>	<i>Olof Guldbrandsson.</i>
<i>A. Thylander.</i>	<i>K. G. Karlsson.</i>	<i>David Holmgren.</i>
<i>J. Bromée.</i>	<i>Fridtjuv Berg.</i>	<i>Lars Eriksson.</i>
<i>W. Johansson</i> i Öija.	<i>Oskar Eklund.</i>	<i>Henrik Hedlund.</i>
<i>P. Norberg.</i>	<i>J. Persson</i> i Arboga.	<i>John Olsson.</i>
	<i>A. Hansson</i> i Solberga.	